

Οι Ανθρωπιστικές Επιστήμες μέσα από τη ματιά των ακαδημαϊκών της Σχολής

Νίκος Μούδουρος
Επίκουρος Καθηγητής
Σύγχρονη Τουρκική Ιστορία

moudouros.nikos@ucy.ac.cy

22893956

Οι ανθρωπιστικές σπουδές οφείλουν να επανασυνδεθούν με τις κοινωνικές ανάγκες, να υπερασπιστούν τη δημόσια αξία τους και να διεκδικήσουν χώρο απέναντι στη μονομέρεια της αγοράς. Η επιβίωσή τους δεν είναι απλώς ζήτημα ακαδημαϊκό, αλλά θεμελιώδης όρος για τη διατήρηση μιας ελεύθερης, κριτικά σκεπτόμενης και δημοκρατικής κοινωνίας.

Συνέντευξη

Ποια η σημασία των ανθρωπιστικών επιστημών σήμερα;

Η σημασία των ανθρωπιστικών επιστημών σήμερα είναι αδιαμφισβήτητη, ειδικά σε έναν κόσμο όπου δυστυχώς έχει κυριαρχήσει το χάος και η βία σχεδόν σε όλες της τις μορφές. Στον πυρήνα τους, οι ανθρωπιστικές επιστήμες μας μαθαίνουν να σκεπτόμαστε κριτικά, να κατανοούμε τον Άλλο και να επανεξετάζουμε αξίες, θεσμούς και κατεστημένες αντιλήψεις. Σήμερα όμως, η υπεροχή της αγοράς, η μετατροπή της σε ένα «υποκείμενο» που περιθωριοποιεί τις βασικές ανάγκες των ανθρώπων και διαχωρίζεται από την κοινωνία, είναι δεδομένα που οδήγησαν στην υποτίμηση αυτών των επιστημών. Ο βασικός λόγος ήταν η επιφανειακή θεώρηση ότι αυτές οι επιστήμες «δεν παράγουν άμεσα μετρήσιμο κέρδος».

Ωστόσο η συνεισφορά των ανθρωπιστικών επιστημών είναι διττή: Αφενός, καλλιεργούν την ιστορική μνήμη και τη δημοκρατική συνείδηση. Αφετέρου, μας εξοπλίζουν με εργαλεία ερμηνείας της πολυπλοκότητας του σύγχρονου κόσμου. Η υποτίμηση των ανθρωπιστικών επιστημών ενισχύει τον αναλφαβητισμό στις αξίες, διευρύνει την ανισότητα και καθιστά τις κοινωνίες ευάλωτες σε αυταρχισμούς. Όπως τόνιζε η Martha Nussbaum, οι ανθρωπιστικές επιστήμες δεν είναι πολυτέλεια, αλλά προϋπόθεση για τη δημοκρατία. Η ίδια στο βιβλίο της Όχι για το Κέρδος, μας υπενθυμίζει ότι: «Μέσα στη δίψα τους να αυξήσουν τα κέρδη των χωρών τους, τα κράτη και τα εκπαιδευτικά τους συστήματα ανενδοίαστα απορρίπτουν δεξιότητες που χρειάζονται για να διατηρηθούν ζωντανές οι δημοκρατίες. Εάν συνεχισθεί αυτή η τάση, χώρες σε ολόκληρο τον κόσμο σύντομα θα αρχίσουν να παράγουν γενιές από χρήσιμες μηχανές αντί για ολοκληρωμένους ... το μέλλον των δημοκρατιών ανά τον κόσμο διακυβεύεται». Η ενίσχυση των ανθρωπιστικών επιστημών είναι επομένως επιτακτική: χρειάζεται επένδυση στην έρευνα, χώρος για ελεύθερη σκέψη και διάλογο, και κυρίως η πολιτική βούληση να δούμε την εκπαίδευση όχι μόνο ως μέσο παραγωγής κερδών, αλλά ως διαμόρφωση ελεύθερων ανθρώπων.

Πανεπιστήμιο Κύπρου
Τμήμα Τουρκικών και
Μεσανατολικών Σπουδών

Νίκος Μούδουρος
Επίκουρος καθηγητής
Σύγχρονη Τουρκική Ιστορία

Συνέντευξη

Ποιες προκλήσεις αντιμετωπίζουν;

Η εμπορευματοποίηση της εκπαίδευσης οδήγησε μεταξύ άλλων στη διαρκώς μειούμενη χρηματοδότηση και στήριξη των ανθρωπιστικών σπουδών γενικά γιατί θεωρήθηκαν «πολυτέλεια» σε προϋπολογισμούς πανεπιστημίων και κρατών. Αυτό οδηγεί σε ελλειπείς πόρους, επισφαλείς θέσεις διδασκόντων και περιορισμένες ερευνητικές δυνατότητες. Επιπλέον, οι ανθρωπιστικές επιστήμες αντιμετωπίζουν την πρόκληση της αμφισβήτησης της κοινωνικής τους χρησιμότητας από την ίδια την κοινωνία. Σε μια κοινωνία που εστιάζει στη γρήγορη απόκτηση δεξιοτήτων και στην άμεση εργοδότηση ακόμα και με τους πιο σκληρούς όρους στην αγορά εργασίας, η ερμηνεία, η κριτική ανάγνωση της ιστορίας και των πολιτισμών φαίνονται, λανθασμένα, ως «άχρηστες» δεξιότητες. Για να απαντήσουν σε αυτές τις προκλήσεις, οι ανθρωπιστικές σπουδές οφείλουν να επανασυνδεθούν με τις κοινωνικές ανάγκες, να υπερασπιστούν τη δημόσια αξία τους και να διεκδικήσουν χώρο απέναντι στη μονομέρεια της αγοράς. Η επιβίωσή τους δεν είναι απλώς ζήτημα ακαδημαϊκό, αλλά θεμελιώδης όρος για τη διατήρηση μιας ελεύθερης, κριτικά σκεπτόμενης και δημοκρατικής κοινωνίας.

Πού εστιάζεται η έρευνά σας και πώς μπορούμε να κατανοήσουμε τον κόσμο μας μέσα και από το ερευνητικό σας αντικείμενο;

Η έρευνα μου εστιάζει ειδικότερα στη σύγχρονη τουρκική ιστορία. Στόχος είναι η ανάλυση των ιστορικών, πολιτικών, κοινωνικών και πολιτισμικών διεργασιών που διαμόρφωσαν την Τουρκία του 20ού και 21ου αιώνα. Μέσα από τη μελέτη της σύγχρονης τουρκικής ιστορίας αναδεικνύονται κρίσιμα ερωτήματα για μια σειρά από γεγονότα, έννοιες και εξελίξεις που επηρέασαν τη διαμόρφωση της ευρύτερης μας περιοχής, αλλά και την εξέλιξη της ίδιας της Κύπρου.

Η σημασία αυτής της έρευνας είναι ιδιαίτερα έντονη σε έναν χώρο όπως η Κύπρος, όπου η ιστορία και οι σχέσεις με την Τουρκία δεν είναι μόνο ζήτημα διπλωματίας αλλά καθημερινής ζωής και συλλογικής μνήμης. Οι τουρκικές σπουδές προσφέρουν εργαλεία κατανόησης των εξελίξεων στην τουρκική κοινωνία και πολιτική, που επηρεάζουν άμεσα το κυπριακό πρόβλημα και τις προοπτικές ειρήνης και επανένωσης. Επιπλέον, συμβάλλουν στη διάρρηξη στερεοτύπων, επιτρέποντας στους ερευνητές και στην κοινωνία να δουν την τουρκική κοινωνία όχι μονοδιάστατα αλλά μέσα από το πρίσμα της εσωτερικής της πολυφωνίας, των αντιφάσεών της και των δυνατοτήτων της για μετασχηματισμό. Στην Κύπρο, όπου οι κοινότητες έχουν τραυματικές εμπειρίες σύγκρουσης αλλά και κοινά πολιτισμικά στοιχεία, η μελέτη της Τουρκίας με κριτική, ιστορική ματιά ενισχύει τον πλουραλισμό, τη συνύπαρξη, αλλά και την αναγνώριση των πραγματικών αιτιών της σύγκρουσης. Η γνώση αυτή δίνει τη δυνατότητα να δούμε τον Άλλο όχι ως στατικό «άλλο», αλλά ως μια δυναμική κοινωνία με δικές της εσωτερικές εντάσεις, πολιτισμική παραγωγή, αλλά και γεωπολιτικούς προσανατολισμούς.

Πανεπιστήμιο Κύπρου
Τμήμα Τουρκικών και
Μεσανατολικών Σπουδών

Νίκος Μούδουρος

Επίκουρος καθηγητής
Σύγχρονη Τουρκική Ιστορία

Συνέντευξη

Μία σημαντική διάσταση της έρευνάς σας και η σημασία της.

Μια σημαντική διάσταση της έρευνας μου αφορά τη μελέτη του εποικισμού στα κατεχόμενα εδάφη της Κύπρου, τις κοινωνικές σχέσεις που αναπτύσσονται ανάμεσα στους έποικους και τον γηγενή τουρκοκυπριακό πληθυσμό, καθώς και τις επιπτώσεις αυτών των σχέσεων στη δυναμική του κυπριακού προβλήματος. Η σημασία έγκειται στο ότι πρόκειται για ένα σύνθετο και συχνά παραγνωρισμένο κοινωνικό και πολιτικό φαινόμενο που επηρεάζει τόσο τις πιθανότητες επίλυσης του Κυπριακού όσο και τη συγκρότηση ταυτοτήτων στην τουρκοκυπριακή κοινότητα.

Ο εποικισμός αποτελεί στρατηγική της Τουρκίας. Αλλά ταυτόχρονα είναι και μια πολιτική που βιώνεται στις ανθρώπινες και τις κοινωνικές σχέσεις. Αντικατοπτρίζεται σε κάθε φάση της καθημερινής ζωής στα κατεχόμενα. Χιλιάδες άνθρωποι μεταφέρθηκαν στην Κύπρο με διαφορετικά κίνητρα και δημιούργησαν σχέσεις, συγκρούσεις και αλληλεπιδράσεις με τους Τουρκοκύπριους. Η μελέτη αυτών των σχέσεων μάς επιτρέπει να κατανοήσουμε όχι μόνο τις δημογραφικές και πολιτικές επιπτώσεις, αλλά και τις κοινωνικές εντάσεις, τους αποκλεισμούς και τις ενδεχόμενες συνθέσεις που αναπτύσσονται στην καθημερινότητα. Η αντίληψη των Τουρκοκυπρίων για τον εαυτό τους, η διαπραγμάτευση της ταυτότητάς τους απέναντι στους εποίκους, αλλά και η στάση των εποίκων απέναντι στην Κύπρο και το κυπριακό πρόβλημα είναι παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπόψη σε κάθε σοβαρή προσπάθεια για λύση.